Asia: K 19/2026 vp
Ilmastovuosikertomus 2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen 8.9.2026

Jaakko Nippala, Birgitta Vainio-Mattila, Jaana Kaipainen, MMM

Maatalous

- Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan useammalla eri raportointisektorilla (maatalous-, maankäyttö- ja energiasektori).
- Useat taakanjakosektorin maataloussektorilla tehtävät päästövähennystoimet vaikuttavat myös maatalouden päästöihin maankäyttösektorilla.
    - Maataloudessa on yhteisiä päästövähennystoimia keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (KAISU) ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU).
- Taakanjakosektorilla raportoitavat maatalouden päästöt laskivat vuonna 2025 (6,26 Mt CO_2-ekv.) ennakkotiedon mukaan noin kaksi prosenttia vuoteen 2024 (6,40 Mt CO_2-ekv.) verrattuna.
- Maatalousmaan päästöt maankäyttösektorilla laskivat myös vuonna 2025 (8,84 Mt CO2-ekv.) verrattuna vuoteen 2024 (9,09 Mt CO2-ekv.).
- EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uusi kausi alkoi vuoden 2023 alussa. Kansallinen YMP strategiasuunnitelma sisältää useita toimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, maaperän hiilivaraston kasvattamiseksi ja ylläpitämiseksi.
- EU:n vuoden 2027 jälkeisen rahoituskauden valmistelu on käynnistynyt. Euroopan komissio julkaisi heinäkuussa 2025 ehdotuksensa EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (MFF) vuosille 2028–2034.
- Hallitusohjelman mukaisesti on valmisteltu suomalaisen ruuantuotannon pitkän aikavälin strategia, Kansallinen ruokastrategia 2040: onnellisen ruuan maa.
- Maatalouden päästövähennystoimia on mahdollista edistää myös hallitusohjelman mukaisella jakeluvelvoitteen joustomekanismilla ja EU:n pysyvää hiilenpoistoa, hiiliviljelyä ja hiilenvarastointia tuotteisiin koskevalla sertifiointikehyksellä (CRCF).

Maankäyttösektori

- Maankäyttösektorin tilannekuva on muuttunut merkittävästi kuluneen vuosikymmenen aikana.
  - Uusimman pikaennakkotiedon mukaan sektori oli 9,43 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin suuruinen päästölähde vuonna 2025.
  - Ilmastotavoitteiden saavuttamisessa maankäyttösektorin osuus ei voi olla suuri ilman merkittäviä muutoksia hoidetun metsämaan osalta ja toimien tehostamista myös muissa maankäyttöluokissa.
- Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, ja sen toteutumista seurataan ilmastovuosikertomuksessa.
- Ilmastolaki velvoittaa laatimaan MISUn vähintään joka toinen vaalikausi. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma laaditaan seuraavan kerran vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella.
- MISUn toimenpiteiden tavoiteltu nettovaikutus on vähintään 3 Mt CO2 -ekvivalenttia vuodessa vuoteen 2035 mennessä.
  - Vuonna 2026 julkaistun MISU:n väliarvion sekä uusimman käytössä olevan skenaariotarkastelun mukaan tämä tavoite on edelleen saavutettavissa. Tällä hetkellä tavoitteesta on saavutettu noin kolmasosa.

Maankäyttösektorin EU-velvoitteet

- Suomella on EU velvoitteita maankäyttösektorilla velvoitekausille 2021-2025 sekä 2026-2030. Parhaillaan valmistellaan myös vuoden 2030 jälkeisiä kansallisia tavoitteita ja joustoja.
- Kauden 2021-2025 toimeenpanoon liittyen Luonnonvarakeskus valmistelee maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta vuoden 2026 aikana ehdotuksen metsien vertailutason päivittämiseksi.
  - Alustavan arvion mukaan näyttäisi mahdolliselta, että Suomi voisi saavuttaa määritellyt velvoitteet, riippuen metsien vertailutasoon hyväksyttävistä korjauksista. Lopullisesti tilanne vahvistuu vuonna 2027.
- Kauden 2026–2030 velvoitteiden saavuttaminen on epävarmaa toimien nykytasolla ja nykytiedon pohjalta skenaarioissa arvioidulla kehityksellä.
  - Tilannekuva elää ja tarkentuu, mutta nieluja on edelleen vahvistettava myös velvoitekaudella 2026–2030

Maankäyttösektorin toimet

- Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanoa on jatkettu metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmän (METKA), Metsähallituksen omistajapoliittisten linjausten, kansallisen metsästrategian (KMS2035) ja EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) toimeenpanon kautta.
- Lisäksi ilmastotoimenpiteiden toteutumista pyritään edistämään vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden kautta osana kansallista ja EU:n politiikkakehystä.
- Uudella Lapin elinvoimakeskuksen yhteydessä toimivalla elinvoimakeskusten ilmasto- ja patoturvallisuusyksiköllä on merkittävä rooli alueellisten toimijoiden tukemisessa ja ajantasaisen tilannekuvan muodostamisessa alueellisen toimeenpanon etenemisestä.
- Hallituksen toimeenpanema metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketti kokoaa yhteen toimet, joilla edistetään ilmastokestäviä metsänhoidon käytäntöjä, tuetaan talousmetsien kasvukykyä ja vahvistetaan hiilinieluja pitkälle tulevaisuuteen.
- Maankäyttösektorin ja maatalouden kansallista kasvihuonekaasuinventaariota on kehitetty Suomessa pitkäjänteisesti IPCC:n ohjeiden ja uuden tutkimustiedon pohjalta inventaarion laadun ja kattavuuden parantamiseksi.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Sopeutuminen vahvistunut osana strategista suunnittelua, kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta, mm. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa.
- Vahvistettu ilmastoriskien huomioon ottamista ruokaturvaan, vesihuoltoon, infrastruktuuriin, luonnonvaroihin, terveyteen ja alueelliseen varautumiseen liittyvässä työssä.
- Tuettu kuntien ja alueiden sopeutumistyötä koulutuksilla, asiantuntijapalveluilla ja uusilla verkkotyökaluilla.
- Kehitetty Ilmasto-opas.fi-palvelua ja ilmastopalveluja, vahvistettu ilmastoriskien arviointia
- Otettu käyttöön KISS2030:n seurantajärjestelmä ja -indikaattorit, toteutettu ensimmäinen valtakunnallinen seuranta sopeutumissuunnitelman tavoitteissa etenemisestä

- KISS2030:n väliarviointi valmistuu 2026 ja tuottaa tietoa toimeenpanon etenemisestä, suunnitelman ajantasaisuudesta ja uusista toimenpidetarpeista

Muut näkökulmat

- Biotalous
  - Biotaloudella on iso rooli osana fossiilisten päästöjen alasajoa.
  - Biotalouden merkitys osana ilmastopolitiikkaa on tunnistettu myös EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteessa.
  - Marraskuussa 2025 julkaistun EU:n uuden biotalousstrategian ydin on vauhdittaa biopohjaisten tuotteiden kehittämistä ja nopeuttaa niiden laajaa käyttöönottoa.
  - Vuonna 2025 osana kansallisen biotalousstrategian toimeenpanoa käynnistyi MMM:n rahoituksella biotalouden kasvupaketti, jolla kohdennetaan rahoitusta metsäbiotalouden jalostusarvon kasvattamiseen ja elintarvikevientiin, sekä kotimaisten kuivikkeiden ja kasvualustojen saatavuuden turvaamiseen.
- Maaseutu
  - Alkuvuodesta 2026 annettu kolmas maaseutupoliittinen selonteko korostaa ilmastonmuutosta osana niin kutsuttua kolmoiskriisiä, johon kuuluvat myös luontokato ja veden laadun heikkeneminen.
  - Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti luonnonvarasektoriin, niiden hallinta ja niihin sopeutuminen tapahtuvat suurelta osin maaseudulla.
  - Paikallinen osallisuus, oikeudenmukaisuus ja hyväksyttävyys tulee varmistaa kestävyyssiirtymässä.
  - Maaseutuvaikutusten arviointia tulee toteuttaa siten, että vahvistetaan ympäristöoikeudenmukaisuuden periaatteiden toteutus osana energia-, ilmasto-, liikenne-, ympäristö- ja maa- ja metsätalouspolitiikan sekä alueiden käytön suunnittelua, toteutusta ja seurantaa.

Kiitos!